

مرکز مجربانز امام صادق علیه السلام

سیوطی

جلسه (۱۰۵) ۱

استاد: وافی یزدی

موضوع: استثناء

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

نکته ۱: مستثنایی که در کلام منفی بر مستثنی منه مقدم شده، گرچه رفعش نیز جایز است (بنابر تبعیت از مستثنی منه) ولی بهتر این است که منصوب شود:

فإنهم يرجون منه شفاعة إذا لم يكن إلا النبيون شافع (اصلش: إذا لم يكن شافع إلا النبيون)
ولی اگر کلام مثبت باشد، فقط نصب جایز است: قام إلا زیداً القوم

نکته ۲: در مستثنای مفرغ، اعراب مابعد إلا همان اعرابی است که در نبود إلا می گرفت: ما رأيتُ إلا زیداً

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

نکته ۳: مستثنای مفرغ، همیشه در کلام منفی یا شبه نفی می آید: لا تزر إلا الفتى - هل ذكا إلا الورع

نکته ۴: اگر «إلا» برای تاکید تکرار شده باشد، یعنی: آنچه مابعد «إلا» ی دوم آمده مماثل «إلا» ی اول است: «لا تمرر بهم إلا الفتى إلا العلاء» یا اینکه حرف عطف همراه «إلا» ی دوم باشد: «... إلا رسيمه و إلا رمله»، در این موارد، که «إلا» برای تاکید آمده است، «إلا» ی دومی را نادیده می گیریم و اعراب می دهیم.

عامل نصب مستثنی:

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

از نظر مصنف: خود «إلا»

از نظر سیرافی: فعل ماقبل

از نظر زجاج: فعل مقدر